

สมอไทย

Terminalia chebula Retz. var. *chebula*

ชื่ออื่น

สมออัพยา ลูกสมอ (ภาคกลาง); มะนะ (ภาคเหนือ); ม่าแน (กะเหรี่ยง - เชียงใหม่)

ชื่อสามัญ

Myrobalan tree

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ผลัดใบ สูง 20 - 30 เมตร เรือนยอดกลมกว้าง เปลือกต้นขรุขระ แตกเป็นสะเก็ดห่าง ๆ สีเทาอมดำ เปลือกในสีเหลืองอ่อน มีน้ำยางสีแดง กิ่งอ่อนสีเหลืองหรือสีเหลืองแกมน้ำตาล มีขนคล้ายไหมปกคลุม ยอดอ่อนมีขนสีน้ำตาลหนาแน่น ใบ ใบเดี่ยว เรียงตรงข้ามหรือเกือบตรงข้าม รูปไข่ รูปไข่แกมรูปใบหอก หรือรูปรี กว้าง 5 - 10 x 11 - 18 เซนติเมตร ปลายใบมนหรือเป็นติ่งแหลม โคนกลมหรือกึ่งตัด หรือเบี้ยว ขอบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง เส้นแขนงใบข้างละ 5 - 8 เส้น ก้านใบยาว 1.5 - 3 เซนติเมตร มีต่อม 1 คู่ ใกล้โคนใบ ดอก เป็นช่อเชิงลดหรือช่อแยกแขนง มี 3 - 5 ช่อ มักจะออกพร้อมกับใบอ่อน ออกที่ซอกใบหรือปลายกิ่ง ยาว 5 - 8.5 เซนติเมตร ไม่มีก้านช่อดอก หรือก้านช่อดอกสั้น แกนกลางสั้นและเปราะ มีขนสั้นนุ่ม ดอกสมบูรณ์เพศขนาดเล็ก 0.3 - 0.4 เซนติเมตร ไม่มีกลีบดอก ส่วนบนเป็นรูปถ้วยตื้นมีขนคลุมด้านบน ใบประดับรูปแถบ ยาว 3.5 - 4 มิลลิเมตร ปลายแหลม มีขนสั้นนุ่มทั้งสองด้าน กลีบเลี้ยง 5 กลีบ โคนเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ปลายแยกเป็นแฉก เกือบ 5 รูปคล้ายสามเหลี่ยม เกสรเพศผู้มี 10 อัน ยื่นพ้นหลอดกลีบเลี้ยง ก้านเกสรเพศเมีย ยาว 2 - 3.5 มิลลิเมตร ผล ผลผนังชั้นในแข็ง รูปรีหรือเกือบกลม กว้าง 2 - 2.5 x 2.5 - 3.5 เซนติเมตร ผิวเกลี้ยง หรือมีสันตื้น ๆ ตามยาว 5 สัน เมื่อแก่สีเขียวอมเหลือง หรือสีเขียวปนน้ำตาลแดง เมล็ดแข็ง มี 1 เมล็ด รูปยาวรี

การกระจายตัวตามธรรมชาติ

พบตามป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง หรือพบตามทุ่งหญ้า

การใช้ประโยชน์

งานสมุนไพร เนื้อไม้ใช้ในงานก่อสร้าง

ช่วงการออกดอก/สีดอก

ออกดอกช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน ให้ดอกสีขาวอมเหลือง กลิ่นหอมอ่อน